

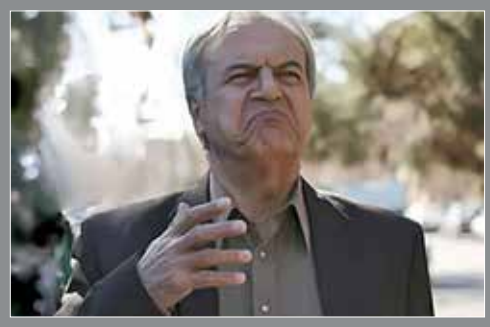
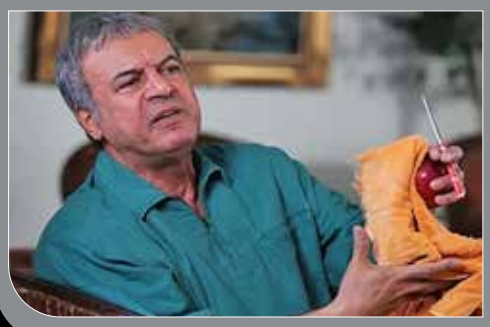

عادت کاری داریم؛ وقتی بازیگری در یک ژانر یا یک نوع نقش موفق می‌شود، مدام همان نقش‌ها به او پیشنهاد می‌شود. تهیه‌کننده و کارگردان به دنبال همان چیزی هستند که قبلاً از آن بازیگر دیده‌اند و جواب گرفته‌اند. به او می‌گویند همان کاری را انجام بده که قبلاً کردی، همان شخصیت را تکرار کن، همان شیرینی و همان ویژگی‌ها را داشته باش. این اتفاق باعث می‌شود ظرفیت‌های دیگر بازیگر کمتر دیده شود. در حالی که بسیاری از بازیگران طنز، توانایی اجرای نقش‌های جدی، متفاوت و حتی پیچیده را دارند. آقای نیکخواه هم از این قاعده مستثنا نبودند. ایشان انعطاف بسیار زیادی در بازیگری داشتند و می‌توانستند نقش‌های متفاوتی را تجربه کنند. بارها در صحبت‌هایی که با ایشان داشتم، درباره فیلم‌های قدیمی و کلاسیک و بازیگران بزرگ سینمای جهان صحبت می‌کردیم. به آثار کارگردانان مطرح و بازی بازیگران بزرگ علاقه داشتند و شناخت خوبی از سینما داشتند. وقتی درباره بازیگری صحبت می‌کردند، متوجه می‌شدم ذهنشان فقط در محدوده نقش‌های طنز نیست. ایشان ظرفیت درک و اجرای نقش‌های جدی را هم داشتند و می‌توانستند در موقعیت‌های متفاوت بازی کنند.

○ آیا خود ایشان هم از تکرار نقش‌های مشابه گلایه داشتند؟

بله، بارها درباره این موضوع صحبت می‌کردیم. ایشان می‌گفتند این تکرار گاهی خسته‌کننده است و احساس می‌کنند مدام از آنها همان چیزی خواسته می‌شود که قبلا انجام داده‌اند. این موضوع ممکن است در کوتاه‌مدت برای تولیدکننده نتیجه داشته باشد، اما در بلندمدت به ضرر بازیگر و حتی به ضرر سینما و تلویزیون است.

بازیگر باید فرصت داشته باشد خودش را کشف کند، تجربه‌های جدید داشته باشد و از محدوده‌ای که مخاطب او را در آن شناخته، خارج شود. اگر همیشه از یک بازیگر بخواهیم همان شخصیت قبلی را تکرار کند، به‌تدریج توانایی‌های دیگر او از بین می‌رود یا دست‌کم دیده نمی‌شود. آقای نیکخواه هنرمندی بودند که می‌توانستند در نقش‌های متفاوت بدرخشند، اما متأسفانه بیشتر از ایشان همان چهره آشنای طنز را می‌خواستند.

○ اگر بخواهیم نمونه‌ای از توانایی ایشان در ایفای نقش‌های متفاوت را مطرح کنیم، چه اثری به ذهن شما می‌رسد؟

در بعضی کارها، از جمله «آینه بغل»، می‌شد ظرفیت متفاوتی از بازی ایشان را دید. در آن اثر، نوعی شخصیت با ویژگی‌های متفاوت از نقش‌های معمول طنز به نمایش گذاشته شد. وقتی ایشان در چنین فضایی قرار می‌گرفتند، می‌توانستند شخصیت را به شکلی باورپذیر اجرا کنند. من معتقدم اگر فرصت بیشتری برای نقش‌های جدی و متفاوت به ایشان داده می‌شد، می‌توانستیم ابعاد دیگری از توانایی‌هایشان را ببینیم. ایشان فقط به خاطر ویژگی‌های طنزآمیزشان بازیگر خوبی نبودند؛ شناخت شخصیت، درک موقعیت و توانایی اجرایی بالایی داشتند.

○ با توجه به شناختی که از ایشان داشتید، اگر فرصت بیشتری برای ایفای نقش‌های متفاوت فراهم می‌شد، فکر می‌کنید چه اتفاقی برای کارنامه هنری ایشان می‌افتاد؟

قطعاً می‌توانستند آثار متفاوت و ارزشمندی خلق کنند. ایشان ذهن هنری بسیار خوبی داشتند و درکشان از سینما و بازیگری محدود به یک حوزه نبود. وقتی درباره آثار کلاسیک، کارگردانان بزرگ و بازیگران مطرح صحبت می‌کردند، متوجه می‌شدم که نگاهشان به سینما بسیار گسترده است. هنرمندی که چنین شناختی دارد، ظرفیت تجربه‌های متفاوت را هم دارد. اگر به ایشان فرصت داده می‌شد در نقش‌های جدی، شخصیت‌های پیچیده و موقعیت‌های متفاوت حضور پیدا کنند، احتمالاً بخش‌های دیگری از توانایی‌هایشان برای مخاطب آشکار می‌شد. متأسفانه ما معمولاً بعد از رفتن یک هنرمند تازه درباره ظرفیت‌های دیده‌نشده او صحبت می‌کنیم. در حالی که باید زمانی که هنرمند در کنار ما حضور دارد، به توانایی‌هایش توجه کنیم و فرصت تجربه‌های تازه را در اختیارش بگذاریم.

○ در پایان، اگر بخواهید از غلامرضا نیکخواه به عنوان یک هنرمند و یک دوست یاد کنید، چه می‌گویید؟

آقای نیکخواه انسان بسیار شریف، دوست‌داشتنی و هنرمند بودند. من خاطرات بسیار خوبی از ایشان دارم و روزگار خوبی را در کنارشان گذراندم. حیف شد. واقعاً حیف شد. ما هنرمند ارزشمندی را از دست دادیم. امیدوارم مردم، علاوه بر نقش‌های شیرینی که از ایشان به یاد دارند، شخصیت شریف، روحیه خوب و توانایی‌های هنری‌شان را هم به خاطر بسپارند. از شنیدن خبر درگذشت ایشان بسیار متأسفم و برای خانواده، دوستان و همه همکارانشان آرزوی صبر دارم.

ناهید مسلمی
بازیگر:

غلامرضا نیکخواه می‌توانست در سطح جهانی بدرخشد

ناهید مسلمی، بازیگر سینما و تلویزیون، در گفت‌وگو با روزنامه صبا از درگذشت غلامرضا نیکخواه ابراز تأسف کرد و از ویژگی‌های اخلاقی و حرفه‌ای نیکخواه گفت؛ از ظرفیت کم‌نظیرش برای شوخی و روحیه‌ای که باعث می‌شد هیچ‌کس از شوخی با او احساس نگرانی نکند تا خلاقیتی که در اجرای بداهه و خنداندن دیگران داشت. او همچنین معتقد است نیکخواه به جایگاهی که شایسته توانایی‌هایش بود، نرسید و حتی می‌توانست در عرصه‌ای فراتر از سینما و تلویزیون ایران بدرخشد.

○ شما تجربه همکاری با غلامرضا نیکخواه را داشتید. با شنیدن خبر درگذشت ایشان، چه خاطره و تصویری از این هنرمند در ذهن شما زنده شد؟

واقعاً متأسفم. روحشان شاد باشد. من هم حدود نیم ساعت پیش از گفت‌وگوی شما متوجه این خبر شدم و واقعاً از شنیدنش ناراحت شدم. این اتفاق برای من بسیار تلخ بود و به‌خصوص برای خانواده ایشان و دخترشان آرزوی صبر دارم.

از دست دادن یک همکار و هنرمند، به‌ویژه کسی که این‌قدر روحیه خوب و دوست‌داشتنی داشته، اتفاق بسیار ناراحت‌کننده‌ای است. آقای نیکخواه از آن دسته آدم‌هایی بودند که معاشرت با او لذت‌بخش بود. وقتی به یادشان می‌افتم، بیش از هر چیز روحیه شاد، مهربانی و ظرفیت بالای ایشان برای شوخی در ذهنم زنده می‌شود.

○ یکی از ویژگی‌هایی که در صحبت‌های همکاران ایشان هم به چشم می‌خورد، شوخ‌طبعی و روحیه پذیرای ایشان در جمع دوستان و همکاران است. شما هم این ویژگی را احساس می‌کردید؟

بله، اتفاقا یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های آقای نیکخواه همین بود. ایشان ظرفیت بسیار بالایی برای شوخی داشتند. ما هرقدر با ایشان شوخی می‌کردیم، اصلاً ناراحت نمی‌شدند. واقعاً چنین ظرفیتی در هر کسی وجود ندارد. به نظرم این ویژگی یک امتیاز بزرگ برای هر انسانی است؛ اینکه بتواند در جمع دوستان و همکاران، شوخی را بپذیرد، با دیگران همراه شود و از این فضا ناراحت نشود. آقای نیکخواه فوق‌العاده در این زمینه ظرفیت داشتند. این روحیه باعث می‌شد معاشرت با ایشان بسیار راحت و دلنشین باشد. در محیط کاری، به‌خصوص در پروژه‌هایی که هنرمندان مدت زیادی کنار هم هستند، چنین ویژگی‌هایی اهمیت زیادی دارد. کسی که بتواند با دیگران ارتباط خوبی برقرار کند و در عین حال از شوخی‌های دوستانه ناراحت نشود، به ایجاد فضای صمیمی در گروه کمک می‌کند. آقای نیکخواه چنین شخصیتی داشتند و به همین دلیل حضورشان برای اطرافیان خوشایند بود.

○ آیا این روحیه شوخ‌طبعی فقط در مقابل دوربین و هنگام اجرای نقش‌های کمدی دیده می‌شد یا در پشت صحنه هم همین‌طور بودند؟

خیر، ایشان در پشت صحنه هم همین روحیه را داشتند. اصلاً آدم جدی و عبوسی نبودند. بسیار شوخ‌طبع، مهربان و دوست‌داشتنی بودند. این ویژگی‌ها بخشی از شخصیت واقعی ایشان بود و فقط به بازیگری و حضور مقابل دوربین محدود نمی‌شد. آقای نیکخواه انسان خانواده‌دوستی بودند و به کارشان هم عشق و علاقه زیادی داشتند. واقعاً تمام وقت و انرژی‌شان را برای کار می‌گذاشتند. به نظرم تا حد زیادی از خودگذشتگی داشتند و کارشان را با علاقه دنبال می‌کردند. وقتی کسی این‌قدر به حرفه‌اش عشق داشته باشد، طبیعی است که بخش بزرگی از زندگی‌اش را صرف آن کند.

آنچه از ایشان به یاد دارم، ترکیبی از مهربانی، صمیمیت، شوخ‌طبعی و علاقه جدی به کار است. این ویژگی‌ها باعث می‌شد هم در محیط کاری و هم در ارتباط‌های دوستانه، آدم محبوبی باشند.

○ از نظر بازیگری، چه ویژگی‌ای در کار غلامرضا نیکخواه برای شما برجسته‌تر بود؟

به نظرم بداهه‌پردازی ایشان فوق‌العاده بود. خیلی خوب می‌توانستند در لحظه موقعیتی خلق کنند که دیگران را بخنداند. این توانایی از هر کسی برنمی‌آید. بعضی بازیگرها حتماً باید متن و نوشته مشخصی داشته باشند تا بتوانند موقعیت کمدی را اجرا کنند، اما آقای نیکخواه در لحظه هم خلاقیت بسیار خوبی داشتند. اینکه یک بازیگر بتواند بدون اتکا به دیالوگ‌های از پیش نوشته‌شده، با توجه به موقعیتی که در آن قرار گرفته، واکنشی خلاقانه و خنده‌دار نشان دهد، توانایی مهمی است. آقای نیکخواه در این زمینه بسیار موفق بودند. به نظرم یکی از دلایل شیرینی بازی ایشان همین بود که می‌توانستند موقعیت را درک کنند و در همان لحظه واکنش مناسبی نشان دهند. این ویژگی باعث می‌شد طنز بازی‌شان طبیعی و باورپذیر باشد و مخاطب احساس نکند که صرفاً با یک اجرای از پیش طراحی‌شده مواجه است.

○ با توجه به سابقه و توانایی‌های غلامرضا نیکخواه، فکر می‌کنید ایشان در سینما و تلویزیون به جایگاه واقعی خودشان رسیدند؟

البته که نه. البته کدام‌یک از ما بازیگران به جایگاه واقعی خودمان رسیده‌ایم؟ مسئله این است که متأسفانه در فضای هنری ما آن‌طور که باید قدر بازیگران دانسته نمی‌شود. شاید مردم هنرمندان را دوست داشته باشند و برایشان ارزش قائل باشند، اما کسانی که باید در فضای حرفه‌ای قدر این توانایی‌ها را بدانند، همیشه آن‌طور که شایسته است به بازیگران توجه نمی‌کنند. در سال‌های اخیر کمی بیشتر شاهد دیده شدن آقای نیکخواه بودیم و به نظرم جایگاهشان تا حدی ارتقا پیدا کرده بود، اما توانایی‌های ایشان بسیار بیشتر از چیزی بود که در آثار مختلف از ایشان می‌دیدیم. بعضی هنرمندان ظرفیت‌های زیادی دارند، اما همه این ظرفیت‌ها در طول دوران فعالیتشان به کار گرفته نمی‌شود. گاهی تنها بخشی از توانایی یک بازیگر دیده می‌شود و همان بخش هم در آثار مختلف تکرار می‌شود. در حالی که یک هنرمند می‌تواند ابعاد متفاوتی داشته باشد و در موقعیت‌های مختلف توانایی‌های تازه‌ای از خودش نشان دهد.

○ شما معتقدید توانایی‌های غلامرضا نیکخواه فراتر از آن چیزی بود که در سینما و تلویزیون ایران از ایشان دیدیم؟

بله، قطعاً. من حتی معتقدم ایشان می‌توانستند در سطح جهانی هم مطرح شوند. توانایی‌هایی داشتند که شاید آن‌طور که باید به آنها توجه نشد. وقتی یک هنرمند چنین استعداد و خلاقیتی دارد، حیف است که فرصت کافی برای نشان دادن همه توانایی‌هایش در اختیارش قرار نگیرد. به نظرم یکی از اتفاقات تلخ درباره از دست دادن هنرمندان همین است که گاهی بعد از رفتنشان تازه متوجه می‌شویم چه ظرفیت‌هایی داشته‌اند و چه فرصت‌هایی می‌توانستند برایشان فراهم شود. تازه آن زمان است که بیشتر درباره توانایی‌هایشان صحبت می‌کنیم و به ابعاد مختلف هنرشان توجه نشان می‌دهیم. درباره آقای نیکخواه هم همین احساس را دارم. ایشان توانایی‌های زیادی داشتند و می‌توانستند کارهای بیشتری انجام دهند و در موقعیت‌های متفاوت‌تری بدرخشند. واقعاً حیف شد که دیگر فرصت دیدن این توانایی‌ها را نداریم.

○ در پایان، اگر بخواهید از غلامرضا نیکخواه به عنوان یک همکار و دوست یاد کنید، چه چیزی را بیشتر از همه به خاطر خواهید سپرد؟

بیشتر از هر چیزی، مهربانی و روحیه خوبشان را به یاد می‌آورم. ایشان آدمی بودند که ظرفیت بالایی برای شوخی داشتند، از معاشرت با دیگران لذت می‌بردند و فضای اطرافشان را صمیمی می‌کردند. در کنار این ویژگی‌ها، به خانواده و کارشان علاقه زیادی داشتند و با عشق فعالیت می‌کردند. از دست دادن چنین آدم‌هایی واقعاً ناراحت‌کننده است. امیدوارم خداوند به خانواده‌شان، به‌خصوص دختر عزیزشان، صبر بدهد. برای همه بازماندگان و دوستانشان آرزوی آرامش دارم. روحشان شاد و یادشان گرامی باشد.

